

Γιάννης Ρίτσος (1901-1990)

Παρενθέσεις

Τὸ νόημα τῆς ἀπλότητας

Πίσω ἀπὸ ἀπλά πράγματα κρύβομαι, γιὰ νὰ μὰ βρεῖτε·
ἂν δὲ μὲ βρεῖτε, θὰ βρεῖτε τὰ πράγματα,
θ' ἀγγίξετε ἐκεῖνα ποὺ ἄγγιξε τὸ χέρι μου,
θὰ σμίξουν τὰ χνάρια τῶν χεριῶν μας.

Τὸ αὐγουστιάτικο φεγγάρι γυαλίζει στὴν κουζίνα
σὰ γανωμένο τεντζέρι (γί' αὐτὸ ποὺ σὰς λέω γίνεται ἔτσι)
φωτίζει τ' ἄδειο σπίτι καὶ τὴ γονατισμένη σιωπὴ τοῦ σπιτιοῦ—
πάντα ἢ σιωπὴ μένει γονατισμένη.

Ἡ κάθε λέξη εἶναι μιὰ ἔξοδος
γιὰ μιὰ συνάντηση, πολλὰς φορὲς ματαιωμένη,
καὶ τότε εἶναι μιὰ λέξη ἀληθινὴ, σὰν ἐπιμένει στὴ συνάντηση.

Ἕνα πρόσωπο

Εἶναι ἓνα πρόσωπο φωτεινό, σιωπηλό, καταμόναχο
σὰν ὀλόκληρη μοναξιά, σὰν ὀλόκληρη νίκη
πάνω στὴ μοναξιά. Αὐτὸ τὸ πρόσωπο
σὲ κοιτάζει ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ στήλες ἀσάλευτο νερό.

Καὶ δὲ γνωρίζεις ποιό ἀπ' τὰ δυὸ σὲ πείθει Περισσότερο.

Ἄνθρωποι καὶ τοπία

Το χρέος τῶν ποιητῶν (Βάρνα, 26.VI. 58)

Πολλὰ ποιήματα εἶναι ποτάμια.
Ἄλλα εἶναι χαμολούλουδα σὲ βραδινὸ κάμπο.
Ἄλλα εἶναι σὰν πέτρες ποῦ δὲ χτίζουν τίποτα.

Πολλοὶ στίχοι εἶναι σὰ στρατιῶτες ἔτοιμοι γιὰ τὴ μάχη.
Ἄλλοι σὰ λιποτάχτες κρυμμένοι πίσω ἀπ' τ' ἀνθισμένα δέντρα.
Ἄλλοι σὰν ἄγνωστοι στρατιῶτες ποῦ δὲν ἔχουν πρόσωπο.

Πολλὰ ποιήματα φωνάζουν δυνατὰ χωρὶς ν' ἀκούγονται.
Ἄλλα σωπαίνουνε μὲ σταυρωμένα χέρια
ἄλλα σταυρώνονται καὶ μιλοῦν σταυρωμένα.

Πολλοὶ στίχοι εἶναι σὰν ἐργαλεία,
ἐργαλεία σκουριασμένα, ριγμένα στὸ χῶμα
κι ἄλλα καινούργια ποῦ δουλεύουν τὸ χῶμα.

Πολλὰ ποιήματα εἶναι σὰν ὅπλα
ὅπλα πεταμένα στὸ χῶμα
κι ὅπλα στραμμένα στὴν καρδιὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Πολλοὶ στίχοι στέκονται πίσω ἀπ' τὴ σιωπὴ
σὰν τὰ χλωμὰ παιδιὰ πίσω ἀπ' τὰ τζάμια ἑνὸς ὀρφανοτροφείου —
κοιτάζουν μακριὰ μὲς στὲ βροχὲ — δὲν ξέρουν τί νὰ κάνουν, ποῦ νὰ πάνε.

Πολλὰ ποιήματα εἶναι σὰ δέντρα!
ἄλλα σὰν κυπαρίσσια σ' ἓνα λιόγευμα θλίψης
ἄλλα σὰ δέντρα ὀπωροφόρα σ' ἓνα κολχόζ.

Πολλοὶ στίχοι εἶναι σὰν πόρτες —
πόρτες κλειστὲς σ' ἐρημωμένα σπίτια
καὶ πόρτες ἀνοιχτὲς σὲ ἡμερες συγυρισμένες ψυχές.

Εἶναι καὶ μαύρες πόρτες καμένες σὲ μία πυρκαϊά,
κι ἄλλες τιναγμένες ἀπὸ μιὰν ἔκρηξη
κι ἄλλες ποῦ μεταφέρουν ἓνα σκοτωμένο σύντροφο.

Ἦ υπάρχουν ποιήματα ποῦ καλπάζουν μὲς στὸ χρόνο
σὰν τὸ κόκκινο ἵππικὸ τοῦ Σμύρνενσκη

ποιήματα καβαλάρηδες πού αφήνουν τὰ γκέμια καὶ πιάνουν τὴν ἀξίνα.

Πολλὰ ποιήματα γονατίζουν στὴ μέση τοῦ δρόμου,
πολλὰ ποιήματα ἀνεργὰ μ' ἀδούλευτα χέρια,
πολλὰ ποιήματα ἐργάτες πού ξεπερνοῦν χίλιες φορὲς τὴ νόρμα τους.

Ἐπάρχουν στίχοι σὰ δαντέλες στὸ λαιμὸ τῶν κοριτσιῶν
ἢ σὰ δακτυλιδόπετρες μὲ μικρὲς μυστικὲς παραστάσεις
κι ἄλλοι πού πλαταγίζουν ψηλὰ σὰ ρωμαλέες σημαῖες.

Πολλὰ ποιήματα μένουν ἀργὰ τὴ νύχτα στὴν ἐρημιά·
βρέχουν κάθε τόσο τὰ τέσσερα δάκτυλα τῶν στίχων τους σ' ἓνα ρυάκι,
ὕστερα χάνονται ὄνειροπαρμένα μὲς στὸ δάσος καὶ πιά δὲν ἐπιστρέφουν.

Πολλοὶ στίχοι εἶναι σὰν ἀργυρὲς κλωστὲς
δεμένες στὰ καμπανάκια τῶν ἀστρῶν —
ἂν τους τραβήξεις, μιὰ ἀσημένια κωδωνοκρουσία δονεῖ τὸν ὀρίζοντα.

Πολλὰ ποιήματα βουλιάζουν μὲς στὴν ἴδια τους τὴ λάμψη,
περήφανα ποιήματα· δὲν καταδέχονται τίποτα νὰ ποῦν.
Ξέρω πολλὰ ποιήματα πού πνίγηκαν στὸ χρυσὸ πηγάδι τῆς σελήνης.

Ἐνα σωστὸ ποίημα ποτὲ δὲν καθυστερεῖ σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ρεμβασμοῦ.
Εἶναι πάντα στὴν ὥρα του σὰν τὸν συνειδητὸ, πρόθυμο ἐργάτη
εἶναι ἓνας ἔτοιμος στρατιῶτης πού λέει παρῶν στὸ πρῶτο κάλεσμα τῆς
ἐποχῆς του.

Κάποτε οἱ ποιητὲς μοιάζουν μὲ πουλιὰ στὸ δάσος τοῦ χρόνου,
οἱ ἄλμπατρος τοῦ Μπωντλαίρ, τὰ κοράκια τοῦ Πόε,
κάποτε σὰ σπουργίτια μὲς στὸ χιόνι ἢ σὰν ἀητοὶ ψηλὰ σ' ἀπόκρημνα
ἰδανικά.

Ἐπάρχουν καὶ ποιήματα ὁμορφα σὰν τὰ πουλιὰ Γκλουχάρ —
τὸ Μάη καὶ τὸν Ἀπρίλη πνίγονται μὲς στὸ ἴδιο τους ἐρωτικὸ τραγούδι,
πνίγονται μὲς στὴ μελωδία τους καὶ κουφαίνονται.

Τὸ Μάη καὶ τὸν Ἀπρίλη τὰ χαράματα
μὲς στὴν κρυστάλλινη δροσιά τοῦ δάσους
βγαίνουν οἱ κυνηγοὶ μὲ τὰ ντουφέκια τους καὶ τὰ γκλουχάρ δὲν τους
ἀκοῦνε.

Τὸ νοῦ σας σύντροφοι ποιητὲς, ἀδελφια μου,
ἂς κρατᾶμε τ' αὐτὶ μας στυλωμένο στὸ γυαλὶ τῆς σιωπῆς —

τὰ βήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ τοῦ φίλου μας μοιάζουν στὸ θαμπόφωτο τοῦ
δάσους. Πρέπει νὰ διακρίνουμε.

Τὸ νοῦ σας σύντροφοι ποιητές, μὴ καὶ βουλιάξουμε μέσα στὸ τραγούδι μας
μὴ καὶ μας εὔρει ἀνέτοιμους ἢ μεγάλη ὥρα
— ἓνας ποιητὴς δίνει παρῶν στὸ πρῶτο κάλεσμα τῆς εποχῆς του.

Ἀλλιῶς θὰ μείνουν τὰ τραγούδια μας πάνω ἀπ' τὶς σκάλες τῶν αἰώνων
ταριχευμένα, ὠραῖα κι ἀνώφελα πουλιὰ σὰν τὰ γκλουχὰρ ἐκεῖνα
τὰ γαλαζόμαυρα μὲς στοὺς βασιλικοὺς διαδρόμους τῆς Μπίστριτζας.

Σὰν τὰ γκλουχὰρ ἐκεῖνα μὲ τὰ δυὸ φτερὰ τὰ σταυρωμένα,
σιωπηλὰ πένθιμα ταριχευμένα — διακόσμηση ξένων παλατιῶν —
μὲ τὰ μάτια δυὸ μάταιες στρογγυλὲς ἀπορίες κάτω ἀπ' τὰ κόκκινα φρύδια
τους.

Τὸ νοῦ σας σύντροφοι ποιητές, — ἓνας ποιητὴς
εἶναι ἓνας ἐργάτης στὸ πόστο του, ἓνας στρατιώτης στὴ βάρδια του,
ἓνας ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς μπροστὰ στὶς δημοκρατικὲς στρατιὲς τῶν στίχων
του.